

Töö nr 24004951 | 30.12.2024

Lisa 3. Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu taimestiku uuringu lähteülesanne ja kava

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja
keskkonnamõju strateegiline hindamine

Tartu 2024

Anni Kurisman | keskkonnaekspert

Riina Noormägi | keskkonnaekspert

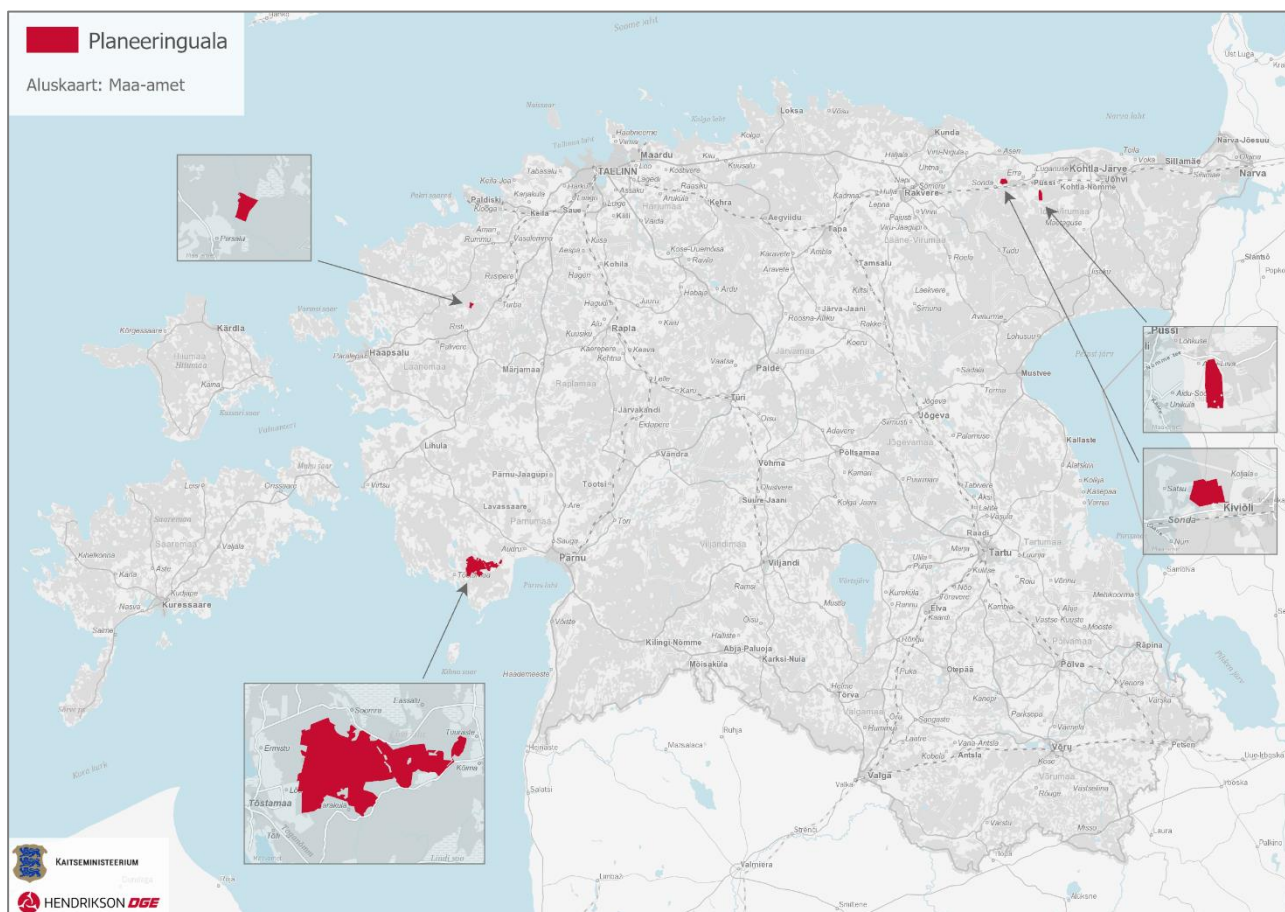
Sisukord

SISUKORD	2
1. SISSEJUHATUS	3
2. UURINGU EESMÄRK	4
3. UURINGUALA	4
4. METOODIKA	6
4.1. Alusandmed.....	6
4.2. Uuringu sisu.....	6
4.3. Tellijale üle antav dokumentatsioon.....	7
4.4. Ajakava	7
5. VAJALIKUD PÄDEVUSED JA EKSPERDID.....	8

1. Sissejuhatus

Käesolevas dokumendis antakse ülevaade kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu (*edaspidi* REP) raames teostatava taimestiku uuringu e eksperthinnangu alusmaterjalidest, sisust, eesmärgist, metoodikast ning töö teostamise meeskonnast ja pädevusest.

Kaitsetööstuspargi REP algatati Vabariigi Valitsuse 15.02.2024 korraldusega nr 40¹. Vastavalt korraldusele on planeeringuala, kus viiakse läbi asukohavalik, kokku pindalaga ca 41,1 km². Planeeringuala hõlmab maa-alasid järgmistes kohalikes omavalitsustes: Lüganuse vald, Lääne-Nigula vald ja Pärnu linn (vt Joonis 1-1).

Joonis 1-1 Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu ala (aluskaart: Maa-amet, 2024)

Eriplaneeringu protsess koosneb üldiselt asukohavaliku teostamisest ja detailse lahenduse koostamisest ning mõlemal etapil on eraldi KSH aruanne. Kaitsetööstuspargi puhul on Kaitseministeeriumi kui planeeringu korraldaja kavatsus REP kehtestada asukoha eelvaliku alusel vastavalt PlanS § 27¹ lg 1 ja seega loobuda eriplaneeringu teisest etapist e detailsest lahendusest. Sellest tulenevalt kavandatakse koostada asukohavaliku KSH aruanne detailsusastmes, mis võimaldaks valitud alal planeeringu elluviimist projekteerimistingimuste alusel.

REP KSH protsessis on kavandatud ka taimestiku uuringu läbiviimine. Uuringu läbiviimise aluseks on käesolev lähteülesanne. Uuring koostatakse olemasoleva andmestiku baasil nõ eksperthinnangu vormis ja see annab sisendi REP asukohavaliku protsessi; mõjude hindamise; vajadusel kavandab leevendavaid meetmeid ning kaardistab riskid.

¹ [Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine](#). Vabariigi valitsuse korraldus 15.02.2024 nr 40

2. Uuringu eesmärk

Taimestiku uuringu eesmärgiks on anda sisend kaitsetööstuspargi asukohaalternatiivide võrdlemiseks asukohavaliku etapis. Ekspertarvamuse koostamise käigus tehakse koostööd eskiisprojekti koostaja ja keskkonnamõjude hindamise töögrupiga, tagamaks info ajakohasus kavandatava tegevuse osas ning võimaldamaks kavandada eskiisprojekti koostamisel leevendavaid meetmeid.

Uuring panustab esmalt asukohaalternatiivide avalduvate mõjude hindamisse ja optimaalseima alternatiivi valiku protsessi, andes vajaliku info asukohaalternatiivide järjestamiseks taimestikule (sh vääriselupaikadele, aga käsitletakse ka olemasolevat andmestikku seente, samblike ja sammalde kohta) avalduvate mõjude aspektist. Lisaks annab uuring sisendit mõjude hindamiseks ja vajadusel leevendusmeetmete kavandamiseks. Selleks on oluline teha koostööd eskiisprojekti koostaja ja keskkonnamõjude hindamise töögrupiga, et ekspertarvamus lähtuks aktuaalsest infost.

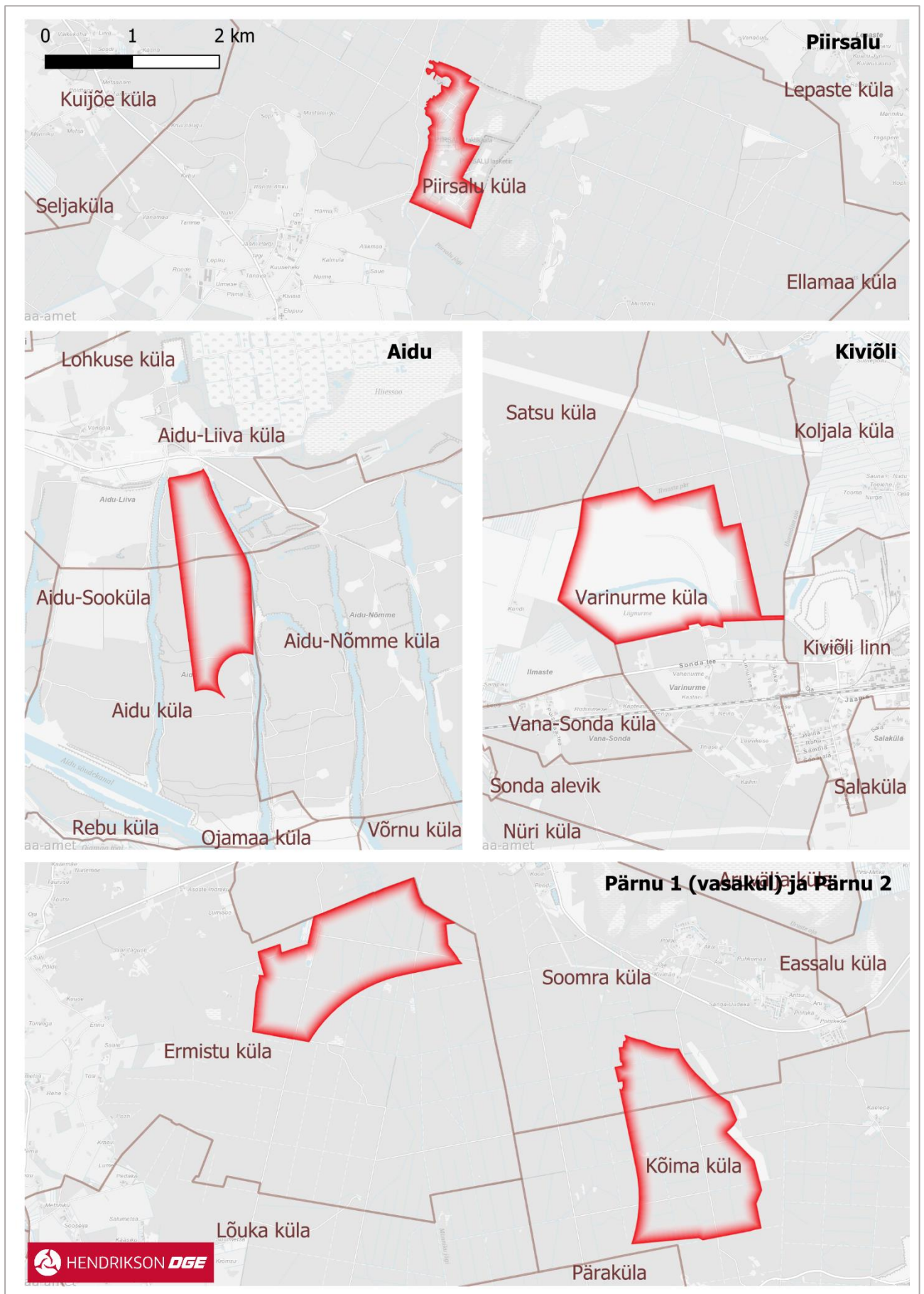
Uuringu eesmärk on anda vastused järgmistele küsimustele:

1. Kas ja milliseid teadaolevaid taimestikulisi väärtusi (sh kaitstavad taimed, aga ka seemned, samblikud, samblad, vääriselupaigad, kooslused jm) planeeritavatel aladel leidub?
2. Milline on asukohaalternatiivide paremusjärjestus lähtuvalt ala taimestiku koosseisust ja väärtustest?
3. Kas kaitsetööstuspargi rajamisega seotud mõjusid taimestikule on vaja leevendada ning millised on mõjude leevendamise võimalused (leevendusmeetmed) asukohaalternatiivide lõikes?

Uuringu käigus selgitatakse välja ka täiendava taimestiku uuringu (sh inventuuride) vajadus.

3. Uuringuala

Kaitsetööstuspargi REP kohaselt on planeeringuala kolmes erinevas omavalituses (vt täpsemalt KSH programm) kogupindalaga ca 41,1 km². Planeeringu protsessi lähteseisukohtade ja programmi koostamise algaasis on vastavalt kavandatava tegevuse sisule ja erinevatele teadaolevatele piirangutele planeeringualasid kitsendatud ja leitud nõ eelvalikualad. Nendel aladel hetkel teadaolevaid välistavaid kitsendusi (nt kaitstavad looduobjektid jm) arenduseks ei leitud. Kokku leiti viis eelvalikuala, mille paiknemist illustreerib Joonis 3-1. Taimestiku uuring viiakse läbi leitud eelvalikualade ja eeldatava mõjuala piires. Esiolulisel hinnangul ulatub mõjuala kaitsetööstuspargiga vahetult piirnevale (e täpsemalt kavandatavate ehitiste/rajatiste alaga) alale servaeefekti ja võimaliku kuivenduse mõjuga seotult, kuid täpne mõjuala ulatus määratakse taimestiku uuringu läbiviimisel

Joonis 3-1 Eelvalikualade e uuringualade paiknemine Pärnu linna, Lügenuse valla (Aidu ja Kiviõli) ning Lääne-Nigula valla (Piirsalu) territooriumitel (aluskaart: Maa-amet, 2024)

4. Metoodika

4.1. Alusandmed

Kaitsetööstuspargi planeeringualadel ei ole varasemalt teostatud taimestiku uuringuid ega analüüse, koondamaks vajalikku olemasolevat andmestikku asukohaalternatiivide võrdlemiseks.

Planeeritavate alade kohta on olemas mitmeid andmekogusid ja materjale, mida on võimalik uuringu läbiviimisel kasutada. Nimekiri uuringu läbiviimisel kasutatavatest materjalidest:

- Eesti looduse infosüsteem (EELIS);
- Keskkonnaseire infosüsteem KESE;
- Loodusvaatluste andmebaas;
- Elurikkuse vaatlusandmebaas PlutoF;
- Metsaregister (planeeringualade kohta on olemas metsaregistri väljavõte metsaeraldistest, kus on olemas info enamuspuuliigi ja selle näitajate, nt kasvukohatüübi, vanuse, eraldise pindala jms kohta);
- Maa-ameti geoportaali kaardirakendused ja ruumiandmed (sh ruumiandmete kasutamine aluskaardi teenuste abil);
- Keskkonnaagentuuri 2024. aasta töö „Tuuleenergeetika arendamiseks täiendavate alade kaardistamine“;
- ELME projekti materjalid²;
- Üldplaneeringute rohevõrgustiku andmed.

Lisaks saavad eksperdid kasutada neile teadaolevat informatsiooni, mis nimetatud andmekogudes ei kajastu.

4.2. Uuringu sisu

Taimestiku uuringu eesmärgiks on anda sisend kaitsetööstuspargi asukohaalternatiivide võrdlemiseks ja mõjude hindamiseks. Uuring peab kaardistama olemasoleva info põhjal iga kaalutava asukohaalternatiivi kohta (Joonis 3-1) taimestiku väärtuste olemasolu ja paiknemise planeeringualadel. Olemasolevatele andmetele tuginedes kaardistatakse kaitsealuste taimeliikide ja vääriselupaikade ning seente, samblike ja sammalde, väärtuslike koosluste, inventeeritud loodusdirektiivi elupaigatüüpide paiknemine, samuti antakse ülevaade metsade vanuselise struktuuri, kasvukohatüüpide, domineerivate puuliikide ja vanuselise koosseisu kohta planeeringualadel. Lisaks analüüsitakse alade paiknemist ja seost rohevõrguga ning alade toimimist ökoloogilise võrgustikuna tuginedes eeskätt ELME projekti analüüside ökosüsteemide seisundi ja sidususe asukohapõhistel andmetel.

Uuring analüüsib ja võrdleb asukohaalternatiivide sobivust ning kaitsetööstuspargi rajamisega seotud mõjude leevendamise vajadust ja võimalusi lähtuvalt ala taimestikust (sh vääriselupaigad). Sellega annab uuring sisendit ka planeeringuga kehtestatava kaitsetööstuspargi lahenduse keskkonnamõju väljaselgitamise jaoks.

Uuringu käigus välitööde teostamist ette ei nähta. Taimestiku uuring viiakse läbi kameraalselt, kasutades mh GIS tarkvara, milles kaardistatakse taimestiku väärtused, mida kaitsetööstuspargi rajamine võib eeldatavalt mõjutada.

² Helm, A., Kull, A., Veromann, E., Remm, L., Villoslada, M., Kikas, T., Aosaar, J., Tullus, T., Prangel, E., Linder, M., Otsus, M., Külm, S., Sepp, K., 2020 (täiend. 2021). Metsa-, soo-, niidu- ja põllumajanduslike ökosüsteemide seisundi ning ökosüsteemiteenuste baastasemete üleriigilise hindamise ja kaardistamise lõpparuanne. ELME projekt. Tellija: Keskkonnaagentuur (riigihange nr198846).

Taimestiku uuringu tulemused vormistatakse joonistega illustreeritud aruandena, milles antakse ülevaade taimestiku (sh vääriselupaikade) paiknemisest asukohaalternatiivide alal ja sellega külgneval alal. Aruandes kirjeldatakse meetodikat, kuidas taimestiku uuring läbi viidi. Analüüsitakse asukohaalternatiive mõjude osas taimestikule, ning analüüsi põhjal koostatakse asukohaalternatiivide paremusjärjestus. Täpsemalt esitatakse koondhinnang iga asukohaalternatiivi taimestikule kaasnevate mõjude ja järeluste osas. Vajadusel esitatakse mõjude leevendusmeetmed ning tuuakse välja riskid (nt andmete ebapiisavus, väliuuringute läbiviimise vajadus jm). Mh toob taimestiku uuring olemasolevale teabele tuginedes välja kuivenduse mõjule tundlikud kasvukohad/kooslused, kui neid peaks mõjualas asuma, ning seab tingimused nende säilitamiseks.

Uuringu tulemusi kasutatakse kaitsetööstuspargi asukohavaliku analüüsi sisendina ning mõjude hindamisel.

4.3. Tellijale üle antav dokumentatsioon

Uuringu põhiliseks väljundiks on skeemkaartidega illustreeritud uuringu aruanne (vajadusel kaardikihid).

Aruanne sisaldab vormistuslikult vähemalt järgmisi teemasid:

- sissejuhatus;
- meetodika ja materjalide ülevaade;
- ülevaade uuringualadest (5 tk) ning uuringualade taimestiku ja koosluste ning väärtuste analüüs;
- uuringualade (5 tk) võrdlus taimestiku ja koosluste aspektist;
- vajadusel soovitusel mõjude leevendamiseks ning riskide (sh väliuuringute vajaduse kaardistamine);
- kokkuvõtte tulemustest ja järeldused.

4.4. Ajakava

Uuringu teostamisele kulub kokku ca 7 kuud (arvestatud on ka eeltööde ja materjali koondamise aega, mis lähteülesande vormistamise hetkeks on juba käimas). Täpsemalt on ajakava välja toodud järgmises tabelis.

Tegevus	Ajavahemik
Uuringukava (lähteülesande) koostamine	september 2024
Andmepäringud ja kaardikihtide jm info koondamine	juuli–oktoober 2024
Uuringu analüüside läbiviimine	oktoober 2024–jaanuar 2025
Aruande koostamine	detsember 2024–jaanuar 2025
Uuringu vormistamine	jaanuar 2025

5. Vajalikud pädevused ja eksperdid

Kaitsetööstuspargi taimestiku uuringu koostamise Hendrikson DGE meeskonna ekspertide nimekiri ja pädevused on toodud järgnevas tabelis.

Nimi	Roll	Pädevus
Anni Kurisman	Uuringu vastutav ekspert	Töökogemus Hendrikson DGEs 3 aastat (sh taimestiku ja rohevõrgu mõjude hindamisel ning kaardianalüüsi läbiviimisel) ja Keskkonnaameti liigikaitse büroo liigikaitse peaspetsialistina (valdkond: kaitsealused taimeliigid. Püsielupaikade moodustamise menetluse läbiviimine, liigi kaitsetegevuskavade koostamine, inventuuride ja uuringute korraldamine (2019-2021)).
Riina Noormärgi	Taimestiku tugiekspert	Töökogemus Keskkonnaameti liigikaitsebüroos 3 aastat (2021-2024) (mh püsielupaikade moodustamise menetluse läbiviimine, liigi kaitse tegevuskavade koostamine, inventuuride ja alusuuringute tellimine jms) ja alates 2024. a augustist Hendrikson DGE meeskonnas elustiku eksperdina.
Jaanus Padrik	Geoinformaatika spetsialist	Pikaajaline kogemus (alates 2013) Hendrikson DGE geoinformaatikuna.

Lisaks tabelis toodule kaasatakse vajadusel töösse täiendavaid eksperte, kellel on eriteadmised nt mõne spetsiifilise teema või liigirühma kohta. Täiendavate ekspertide kaasamise vajadus selgitatakse välja uuringu, asukohavaliku ja hindamise käigus.